

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:3058

av Ola Johansson (C)

med anledning av prop. 2014/15:71 Förenklingar i
anläggningslagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att 3 § anläggningslagen (1973:1149) ges den lydelse som framgår av bilagan till motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förenklat förfarande för att ändra andelstal i samfällighetsföreningar, som innebär att samfällighetens föreningsstämma beslutar om andelstal och tar ansvar för registrering av andelstal.

Motivering

Centerpartiet värnar äganderätten för fastighetsägare, näringsidkare och verksamhetsutövare, oavsett om den är affärsmässig eller sker på ideell basis inom ett av kommunen eller länsstyrelsen instiftat kulturresevat.

Inrättandet av såväl natur- som kulturresevat innebär ett fråntagande av markägaren, eller de som genom arrende eller annat upplåtelseavtal är i besittning av en fastighet, dess möjlighet att bruka densamma. Ett kulturresevat har ofta sin grund i att en pågående verksamhet ska drivas vidare av en näringsidkare eller en förening, i syfte att bevara och visa upp för besökare.

Instiftaren, kommunen eller staten genom länsstyrelsen upprättar i samråd med fastighetsägaren skötselavtal och andra överenskommelser. Däri ingår inte rätten att företräda fastighetsägaren vid tillämpning av exempelvis anläggningslagen. Det kan finnas situationer då istället ägaren eller brukaren av marken bör ges möjlighet att företräda ett kulturresevat. Det eftersom kulturresevat normalt inrättas för att värna

miljöer där det redan tidigare bedrivits någon form av verksamhet. Centerpartiet vill därför avslå förslag om att inskränka denna fastighetsägares, eller näringsidkares rättighet genom förändringar i anläggningslagen. Syftet med avslaget är att låta utreda vilka konsekvenser de föreslagna inskränkningarna i äganderätt och företrädsrätt får för ett kulturresevat, fastighetsägare och dess verksamhetsutövare. Innan ett sådant förslag förs fram på nytt bör det remitteras till berörda och aktualiseras genom en ny lagrådsremiss.

Många andelstal i gemensamhetsanläggningar baserade på 1939 års väglag och 1974 års anläggningslagar är inaktuella. Trots att dessa kan vara mellan 38 och 70 år gamla, och således borde ha helt inaktuella andelstal, är det endast cirka 11 procent av dem som erhållit nya andelstal genom så kallad omprövningsförrättning enligt 35 § anläggningslagen. Detta tyder på att den metod som lagstiftaren valt för omprövning av andelstal inte är tillfredställande. Det finns behov hos cirka 15 000–20 000 samfällighetsföreningar med otidsenliga andelstal att ompröva sina gemensamhetsanläggningar och få aktuella andelstal. Om alla dessa föreningar skulle ansöka om lantmäteriförrättning så skulle det behöva göras av i storleksordningen 100 lantmätare som arbetar heltid i 10 år för att ompröva dessa. I Finland finns ett annat, enklare sätt, att bestämma andelstal i ett väglag, dvs. motsvarigheten till en samfällighetsförening. Där är det föreningsstämman som beslutar om ändring av andelstalen. Enligt lagen är det väglagen (föreningarna) själva som ska besluta om dessa och ompröva dem när behov uppstår och minst vart fjärde år. Därmed är det väglagen (föreningarna) själva som också ajourhåller register över andelstalen i egna system.

Mot den bakgrunden ser vi potentiella svårigheter att i praktiken tillämpa de förslag om ersättningsmodeller som föreslås i denna proposition. Centerpartiet föreslår därför att riksdagen för regeringen tillkännager behovet av att utreda vilka förenklningar som är möjliga i förfarandet att förändra andelstal.

Centerpartiet har i övrigt inget att erinra emot förslagen kring rätten till ersättning mellan fastighetsägare, gemensamhetsanläggningen och de olika former av samfälligheter som förvaltar en väg, gemensamt bredbandsfiber, ett dikningsföretag, en yta för rekreation och lek, eller dylikt. Det är av största vikt att former för ersättning vid överdrivet och tillfälligt slitage på enskild, eller samfälld väg, eller andra former av markintrång kan regleras med kostnadsersättningar åt båda håll. Vi konstaterar tacksamt att något förslag till förändring av § 49 om att skapa möjligheter för kommuner att inrätta vandrings-, cykel- eller skoterleder på enskilt ägd mark inte införs.

Dock ställer vi oss tveksamma till att regeringen gör genomgripande förändringar av anläggningslagen och ledningsrättslagen, baserad på ett 13 år gammalt utredningsarbete och en tio år gammal lagrådsremiss. Många av de lagförslag som remissinstanserna yttrat sig över är sådant som inte införs med denna proposition. Dessa menar vi har inte beretts tillfälle att ta del av förslagen och reagera.

Ola Johansson (C)

BILAGA

Föreslagen lydelse av 3 § anläggningslagen (1973:1149):

Den som innehar en fastighet på grund av ett testamentariskt förordnande, utan att någon har äganderätten till den, anses vid tillämpning av lagen som fastighetens ägare. Som ägare av ett naturreservat anses den som har beslutat om reservatet.